

Provokacijos pergalė. (Ištraukos)

Autor: Jozef Mackevič

Sobota, 18 paždziernika 2014 - Poprawiony Wtorek, 21 paždziernika 2014

(...)Jau Niurnbergo procesas, turėjęs būti pasaulinio teisingumo tribunolu, nustebino savo vienašališkumu, galiausiai ne tiek atskleistų hitlerininkų nusikaltimų turiniu, kiek neregėtu objektyvaus moralumo jausmo pamynimu. Tarybų Sąjungos atstovų, kuriems turėjo būti pareikšti kaltinimai paraidžiui pagal kiekvieną punktą, ant teisiamųjų suolo nebuvo. Priešingai: jie sėdėjo teisėjų kėdėse! (...). Tai buvo bloga pokarinio laikotarpio pradžia...

(...) Taigi visa, kas buvo žinoma apie komunizmo praeitį, oficialiai tarsi buvo pamiršta. Kulminaciniu šaltojo karo laikotarpiu Staliną buvo galima palyginti su Hitleriu, bet jokiais būdais ne atvirksčiai. Nes jeigu būtų pasakyta, kad Stalinas visada buvo blogesnis už Hitlerį, būtų kitaip pasirodę ir naujosios epochos šventieji, ir nelabieji, o paskutiniojo karo prasmė ir pokarinė schema būtų apversta aukštyn kojomis. Todėl galima priekaištauti Stalinui, kad sudarė sandėrį su Hitleriu, tačiau negalima nė pamanyti prikišti Hitleriui, kad sudarė sandėrį su Stalinu; galima gretinti sovietinius lagerius su hitlerinėmis koncentracijos stovyklomis, tačiau negalima gretinti atvirksčiai. Tačiau istorinė chronologija rodo ką kita. Dekretą dėl „priverstinio darbo stovyklų“ Sovietų Sąjungoje pasirašė Centrinio visos Rusijos vykdomojo komiteto (VCIK) pirmininkas M. J. Kalininas 1919 m. balandžio 15 d. – (1919 m. teisės aktų rinkinys, Nr. 12, psl. 124), tą pačių 1919 m. gegužės 17 d. dekretas VCIK sprendimu, pasirašytu V. Avanesovo, buvo išplėstas ir parengtas su detalėmis, ir šių stovyklų organizacijos tapo klasikinėmis stovyklomis, kurias vėliau nusikopijavo Hitleris. Tais pačiais 1919 metais, kai Hitleris dar buvo niekam nežinomas valkata, Sovietų teritorijoje atsirado 97 koncentracijos stovyklos.

(...) Žinome, kad daugiau kaip keturiasdešimt metų Sovietų Sąjungoje vyko milijonų žmonių trėmimo procesas, o nuolatos kalinamų sovietiniuose koncentracijos lageriuose skaičius suvyravo vidutiniškai nuo 10 iki 20 milijonų žmonių. Taip pat žinau, kad komunistinėje santvarkoje negali būti jokių nepaklusnumo apraiškų; nėra opozicijos, nėra veto, nėra pasipriešinimo, nėra streikų, nėra kitokios nuomonės. Aklas paklusnumas tarnaujant komunizmui buvo iš yra totalitariškesnis, labiau neapeliacinis ir sankcionuotas oficialios moralės, negu kada nors buvo kokioje nors tarnyboje, kokioje nors kitoje santvarkoje.

(...) Disproporcija, atsirandanti traktuojant hitlerinius ir komunistinius nusikaltimus, neturi moralinio pagrindo, jis išimtinai politinis. Tai lėmė skirtumas tarp nusikaltėlio, kuris buvo sunaikintas, ir nusikaltėlio, su kuriuo norima sugyventi, net iki „kultūrinių mainų“. T. y. vadinamosios „realios politikos“ rezultatas. Deja, bet kokia politika, jeigu laikysime ją gebėjimu numatyti istorijos vystymąsi ateityje arba daryti jam įtaką, turi būti paremta praeities žinojimu. Klautojant tą praeitį, pakeičiant istorinius faktus pramanytais arba pritaikant tikrovę prie einamojo „wishful-thinking“, ji gali tapti labiausiai nerealia politika.

Provokacijos pergalė. (Ištraukos)

Autor: Jozef Mackevič

Sobota, 18 paždziernika 2014 - Poprawiony Wtorek, 21 paždziernika 2014

(...) turime per daug moralinių vertinimų per mažai faktų vertinimų.

(...) Tradiciškai skundžiamės lenkiškuoju „kiršinimu“ ir „lenkiškuoju nesutarimu“. Iš tikrųjų, palyginti su kitomis tautomis, jau seniai tapome viena iš disciplinuočiausių tautų pasaulyje. Tai neabejotinas amžius trukusios nelaisvės ir jos primestos vienkryptės politinės minties rezultatas. Šie dalykai pernelyg gerai žinomi, kad apie juos čia reikėtų kalbėti. Tad nesileidžiant į nuodugnesnį nacionalinės disciplinos vertinimą, tenka vis dėlto objektyviai konstatuoti, kad jau okupacijos laikotarpiu, pirmiausia – dėl tuo metu stiprėjančių nacionalistinių idėjų įtakos, Lenkijoje buvo gerokai „dehumanizuota“ nacionalinė idėja – ji buvo „supolitinta“. Vietoj „žmogaus“ kur kas dažniau pradėjo rasti „lenkas“. Šį procesą galime suvokti lanksčiau palyginę XIX amžiaus lenkų literatūrą su rusų literatūra. Tuo metu rusų literatūroje pagrindinis veikėjas buvo žmogus, o lenkų literatūroje neretai jis būdavo tik dingstis, už kurios slypėjo tikrasis herojus – Lenkija. Dėl to didžioji rusų literatūra buvo labai populiari visame pasaulyje, nes žmogus visada domina kitus žmones. O lenkų literatūra, nepaisant rašytojų talentų, tokio populiarumo neįgijo, nes Lenkija domino tik menką žmonių skaičių pasaulyje.

Jozef Mackevič. Provokacijos pergalė. (Ištraukos). Miunchenas, 1962.